

Sygn. akt VU 561/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku T. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

o wysokość emerytury i wyrównanie

na skutek odwołania T. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

z dnia 1 czerwca 2016 r.

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 561/16

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 1 czerwca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.. odmówił wnioskodawcy T. D. prawa do wyrównania emerytury za okres 3 lat wstecz tj. od dnia 30 czerwca 2012 roku do dnia 30 czerwca 2015 roku. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że skoro przyznanie emerytury decyzją z dnia 25 sierpnia 2015 roku nie było błędem organu rentowego lub odwoławczego to brak jest podstaw do wyrównania świadczenia za okres od 30 czerwca 2012 roku do 30 czerwca 2015 roku. Emerytura została przyznana od 1 lipca 2015 roku tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek (tj. 27 lipca 2015 roku).

Od powyższej decyzji T. D. wniósł w dniu 10 czerwca 2016 roku odwołanie. W uzasadnieniu podniósł, że organ rentowy powinien wypłacić mu świadczenie emerytalne pełne od osiągnięcia wieku emerytalnego z urzędu, a nie od dnia 1 lipca 2015 roku tj. od dnia zgłoszenia wniosku. Nadto skarżący wskazał, że okres przedawnienia dla roszczeń o świadczenia emerytalne wynosi 3 lata w związku z czym, ZUS powinien wyrównać mu emeryturę za okres od 30 czerwca 2012 roku do 30 czerwca 2015 roku.

ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

T. D. urodzony w dniu (...), złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.. wniosek o emeryturę.

(dowód: wnioski o emeryturę k. 1-3 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 1 kwietnia 1996 roku ZUS przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 stycznia 1996 roku tj. od dnia ustania zatrudnienia w wysokości 617,63zł. na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 roku w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek z 7 lat kalendarzowych tj. od stycznia 1989 roku do grudnia 1995 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 169,81%. Podstawę wymiaru obliczono przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 169,81% przez 666,96 zł tj. kwotę bazową. Podstawa wymiaru wyniosła 1132,56 zł. Do ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy ZUS uwzględnił 29 lat i 10 miesięcy okresów składkowych.

(dowód: decyzja k. 32 akt emerytalnych)

W dniu 9 lutego 1998 roku odwołujący wniósł o przeliczenie stażu pracy z uwzględnieniem okresu pracy w (...) Sp. z o. o. (...)i (...) z siedzibą w Z. od dnia 2 stycznia 1996r. do dnia 31 stycznia 1998r.

(dowód: protokół k. 54, zaświadczenie k. 55 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 20 lutego 1998 roku ZUS przeliczył emeryturę wnioskodawcy od 1 lutego 1998 roku tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do stażu pracy doliczono okres zatrudnienia od 2 stycznia 1996 roku do 31 stycznia 1998 roku w (...) Sp. z o. o. Hale i (...) z siedzibą w Z.. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek z 7 lat kalendarzowych tj. od stycznia 1989 roku do grudnia 1995 roku. Wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 169,81%. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 31 lat i 11 miesięcy okresów składkowych.

(dowód: decyzja k. 61 akt emerytalnych)

W dniu 20 marca 1998 roku skarżący wniósł o doliczenie do jego stażu pracy okresu od dnia 1 lutego 1998r. roku do dnia 31 października 1998 roku w (...) SP. z o. o. Hale i (...) z siedzibą w Z..

(dowód: protokół k. 68, protokół k. 71, zaświadczenie k. 72 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 30 października 1998 roku ZUS przeliczył emeryturę skarżącego od 1 października 1998 roku przez doliczenie okresu zatrudnienia od 1 lutego 1998 roku do 31 października 1998 roku.

(dowód: decyzja k. 75 akt emerytalnych)

W dniu 21 lipca 1999 roku wnioskodawca wniósł o zaliczenie do stażu pracy okresu pracy w (...) Spółdzielni Pracy (...) w T. od dnia 1 kwietnia 1954r. do dnia 31 marca 1960r..

(dowód: wnioski k. 83 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 4 października 1999 roku ZUS przeliczył emeryturę wnioskodawcy od 1 lipca 1999 roku, doliczając do okresu zatrudnienia okres od 1 października 1954 roku do 31 marca 1960 roku w (...) Spółdzielni Pracy (...) w T.. Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy okresu pracy od 1 kwietnia 1954 roku do dnia 30 września 1954r. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 38 lat i 2 miesiące okresów składkowych oraz 7 lat i 7 miesięcy okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

(dowód: decyzja k. 97 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 2 stycznia 2003 roku organ rentowy wprowadził potrącenie z kwoty emerytury części składki na ubezpieczenie zdrowotne od 1 stycznia 2003 roku.

(dowód: decyzja k. 113v akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 24 września 2008 roku ZUS przyznał wnioskodawcy dodatek pielęgnacyjny od 1 października 2008 roku w związku z ukończeniem przez niego 75 lat – z urzędu.

(dowód: decyzja k. 118 akt emerytalnych)

W dniu 27 lipca 2015 roku wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

(dowód: wniosek k. 133 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 25 sierpnia 2015 roku ZUS przyznał skarżącemu emeryturę od dnia 1 lipca 2015 roku tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek w wysokości 2541,57zł. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z poprzedniej decyzji przyjęty do obliczenia emerytury wynoszący 169,81%. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 169,81% przez kwotę bazową 717,16 zł wyniosła 1217,81 zł. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił okresy składkowe wynoszące 38 lat, 2 miesiące i 25 dni.

(dowód: decyzja k. 134 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Istota sporu sprowadza się do ustalenia, czy wnioskodawcy przysługuje wyrównanie prawa do emerytury od miesiąca czerwca 2012 roku.

Zgodnie z art. 133 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma interpretacja pojęcia „błąd” organu rentowego użytego w wyżej powołanym przepisie.

Interpretacja tego pojęcia jest możliwa w dwojaki sposób: bądź błędem jest również sytuacja, w której do nieprzyznania lub niepodwyższenia świadczenia dochodzi także w skutek bezpodstawnego pozostawienia wniosku osoby zainteresowanej bez rozpoznania, bądź też błędem tym jest jedynie błąd popełniony w decyzji odmawiającej przyznania lub podwyższenia świadczenia, nie jest nim natomiast zwłoka w rozpatrzeniu prawidłowo zgłoszonego żądania. Pierwsze stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 12 sierpnia 1998 r. (II UKN 171/98, OSNAPiUS 1998/16/521), przeciwne Sąd Najwyższy w wyroku z 19 stycznia 2006 r. (III BU 2/05, OSNP 2007/1-2/23) oraz w wyroku z 4 czerwca 2012 r. (I UK 18/12, Lex nr 1250559). Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2006 r. i dnia 4 czerwca 2012 r. Choć bowiem zapis art. 133 ust. 1 pkt 2 jest nieprecyzyjny, to jednak należy przyjmować, że zakres tej normy prawnej nie obejmuje wszelkich nieprawidłowości postępowania organu rentowego. Jak wskazywał Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt I UK 18/12 błąd organu rentowego może być następstwem jego działania, a nie zaniechania. Zatem błędem w tym ścisłym rozumieniu może

być jedynie odmowa przyznania świadczenia lub jego zaniżenie w wydanej decyzji. Nie jest nim natomiast bezczynność organu rentowego.

Artykuł 133 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest wyjątkiem od zasady określonej w art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zgodnie, z którym świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Powyższy przepis wyraża zasadę obowiązującą w ubezpieczeniach społecznych, że świadczenie wypłaca się od dnia powstania prawa do niego, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, uzależniając tym samym początkową datę wypłaty świadczenia od daty złożenia wniosku o to świadczenie. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 roku, IIUK 146/12, LEX). Mimo zatem, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma charakter wyłącznie deklaratoryjny, samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia nie stanowi podstawy do wypłaty tego świadczenia. Podstawę i jednocześnie warunek sine qua non stanowi wniosek uprawnionego do przyznania mu świadczenia. Tylko złożenie stosownego wniosku skutkuje wypłatą danego świadczenia. Powyższe wynika z decydującej funkcji woli uprawnionego, którą przypisał uprawnionemu ustawodawca. To uprawniony do świadczenia decyduje, czy i kiedy skorzystać z prawa do świadczenia, do którego prawo nabył z mocy prawa po spełnieniu określonych w przepisach przesłanek. Uprawniony może również nie korzystać z przysługującego mu prawa.

Dopiero zatem konsekwencją złożenia stosownego wniosku uprawnionego jest obowiązek organu rentowego ustalenia prawa danego uprawnionego do świadczenia, a następnie jego wypłata. Moment wyrażenia woli uprawnionego pobierania świadczenia determinuje powstanie obowiązku wypłaty tego świadczenia.

Powyższe wynika z konieczności odróżnienia nabycia prawa do świadczeń od uzyskania świadczeń wynikających z tego prawa (wypłata świadczenia). W wyroku z dnia 22 listopada 2006 roku Sąd Najwyższy w sprawie IIIUK 95/06 (Legalis) podkreślił samodzielny charakter obu instytucji, jako uregulowanych odrębnymi przepisami, mającymi różne znaczenie w obrocie prawnym. I tak o nabyciu prawa do świadczeń mówi art. 100 ustawy emerytalnej przewidujący powstanie prawa do świadczeń z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Natomiast o wypłacie świadczenia stanowi art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej nakazujący wypłacenie świadczenia od dnia powstania prawa do tego świadczenia, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o jego wypłatę. Wynika z tego, iż istnienie prawa do świadczeń, wiążące się ze spełnieniem warunków jego nabycia, nie można utożsamiać z przyznaniem świadczenia (jego wypłatą). Jakkolwiek wątpliwości w tym zakresie rozstrzygnął Sąd Najwyższy, który stwierdził, iż przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania, a więc wypłaty (tak SN w uchwale 7 z dnia 27 listopada 1989 roku, IIIUZP 11/89, LEX; w uchwale z dnia 10 sierpnia 1988 roku, IIIUZP 22/88, LEX). Samo zatem spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi wniosek o przyznanie, a następnie wypłacenie świadczenia, tak więc niewątpliwie ustawodawca przypisał decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia przesłanki nabycia prawa do świadczenia nie musi z niego korzystać. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014 roku, II UK 398/13, LEX). Zatem tylko od ubezpieczonego zależy, czy złoży do organu rentowego wniosek o świadczenie, czy też nie. Złożenie wniosku stanowi tym samym wymóg formalny dla uzyskania prawa do świadczenia. Przy czym mimo, że prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego nie ulega przedawnieniu (w tym znaczeniu, że można o nie wystąpić w dowolnym terminie), to nie można żądać wypłaty świadczenia za okres po nabyciu do niego prawa, a przed wystąpieniem z wnioskiem, jak żąda skarżący. Ustawodawca nie przewidział możliwości domagania się wypłaty świadczenia od daty jego nabycia do chwili złożenia wniosku.

Reasumując osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego przez ubezpieczonego nie zobowiązuje organu rentowego z urzędu do ustalenia ponownie wysokości emerytury i jej wypłacenia. Obowiązek przyznania emerytury z urzędu organ rentowy ma jedynie w przypadku uprzedniego pobierania przez ubezpieczonego renty na podstawie art. 27 a ustawy emerytalnej. W pozostałych przypadkach konieczną przesłanką ustalenia emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego jest wniosek ubezpieczonego. To na ubezpieczonym spoczywa obowiązek

dbałości o swoje prawa. Ustawodawca przypisał bowiem decydującą funkcję woli uprawnionego, który chociaż spełnia przesłanki do uzyskania prawa do świadczenia, nie musi z niego korzystać. Konsekwencją zaś autonomii uprawnionego jest to, iż moment wyrażenia woli pobierania świadczenia determinuje powstanie obowiązku jego wypłaty.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że skarżący pomimo osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego 65 lat w dniu 17 października 1998r., wniosek o przyznanie emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego złożył dopiero w dniu 27 lipca 2015 roku. W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy decyzją z dnia 25 sierpnia 2015 roku przyznał wnioskodawcy emeryturę od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek tj. od dnia 1 lipca 2015 roku, co jest zgodne treścią art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten wyznacza bowiem dwa niezbędne warunki wypłaty świadczenia, które muszą zostać spełnione jednocześnie. A mianowicie musi powstać prawo do wypłaty świadczenia i uprawniony musi złożyć wniosek o jego wypłatę. W niniejszej sprawie warunki te zostały spełnione przez skarżącego dopiero w dniu 27 lipca 2015r. W tej dacie bowiem istniało zarówno prawo do wypłaty emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, które powstało z dniem 17 października 1998r. i został złożony wniosek o jego wypłatę. Organ rentowy nie popełnił zatem błędu przyznając wnioskodawcy świadczenie emerytalne wprawdzie po powstaniu prawa, ale od miesiąca, w którym zgłoszono taki wniosek.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477 14 § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.